

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 1. Utrùm Christus, ut homo, habuerit actum volendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

naturalem, sed etiam naturalem, quam poterat tunc habere; & cuius carentia nobis nec necessaria, nec utilis fuit. Atqui talis est scientia illa, de qua loquimur: nam 1. carentia ejus nec necessaria, nec utilis fuit ad redemptionem nostram. 2. Species in quibus consistit, nullam in corpore dispositionem prærequirerant. Ergo, &c.

Præterea, videtur negari non posse, quod anima Christi à primo instanti creationis suæ, se ipsam, substantias immateriales, substantias materiales, & accidentia intueri potuerit eo modo, quo naturaliter potest anima separata, ac beata. Atqui intuitio ejusmodi ad scientiam de qua agitur, pertinet. Ergo, &c.

Prob. 2. pars. Quia species, in quibus consistit hæc scientia, licet sit ordinis naturalis, sunt per se infusæ, adeoque nullam cum phantasmatis & sensu interno connexionem habent. Ergo Christus poterat uti hac scientia sine conversione ad phantasmata, seu absque eo quod sensus internus repræsentaret idem, vel aliquid affine ei, quod cognoscebat Christus per hanc scientiam.

Dices. Hæc scientia, quam naturalem dicimus, non differt à scientia, per se infusæ, de qua art. sup. A. neg. Nam scientia per se infusæ, de qua art. sup. actum est, est scientia ordinis supernaturalis, per quam res supernaturales & naturales modo supernaturali cognoscuntur, & est supra animæ humanæ, tam separata, quam conjunctæ conditionem, non solum ratione specierum, sed etiam ratione luminis. At scientia, de qua hic, est scientia ordinis naturalis, connaturalis animæ humanæ, & ad eam animæ humanæ lumen naturale sufficit, & species per se infusæ, in quibus consistit, sunt naturalis ordinis, quales animæ separatae juxta naturalem ejus conditionem infunduntur, quæque proinde planè diversæ sunt à speciebus alterius scientiæ, & eis planè inferiores.

PROPOSITIO III.

Christus, ut homo, habuit modo excellentissimam scientiam rerum omnium, quæ naturaliter acquiri potest componendo, & discurrendo.

Prob. Quia hæc scientia est perfectio maxima, & intellectui humano maximè connaturalis; cujus carentia nec necessaria, nec utilis fuit ad opus redemptionis. Ergo nulla ratio est, cur hæc scientia Christo, ut homini, denegetur. Sed queritur utrum Christo infusa fuerit à Deo à primo instanti conceptionis; an verò Christus illam successu temporis, componendo & discurrendo acquisiverit?

Responder S. Thomas hic q. 12. art. 2. in O. Christum scientiam illam successu temporis acquisivisse, per actionem intellectus agentis, seu per actionem intellectus, species intelligibiles, in quibus habitus scientiarum acquisitos S. Doctor cum schola Peripatetica constituit, extrahentis ex phantasmatis. Ratio S. Doctoris est, ne intellectus agens in Christo, otiosus & inutilis fuerit. Verba ejus sunt: *Quia inconveniens videtur, quod aliqua naturalis actio intelligibilis Christo deesset, cum extrahere species intelligibiles à phantasmatis, sit quadam naturalis actio hominis secundum intellectum agentem; conveniens videtur, hanc etiam actionem in Christo ponere; & ex hoc sequitur, quod in anima Christi aliquis habitus scientiæ fuerit, qui per hujusmodi abstractionem specierum potuerit augmentari; ex hoc scilicet, quod intellectus agens, post primas species intelligibiles abstractas à phantasmatis, poterat etiam alias & alias abstrahere.*

Sed hæc S. Doctoris ratio minimè nunc convincit; illa enim distinctio intellectus in possibilem & agentem, seu in receptivum & expressivum specierum intelligibilium, jam ferè obsoletur, & species illæ intelligibiles à phantasmatis abstractæ, in quibus philosophia vetus ponit habitus scientiarum acquisitos, jam facile rebus inutilibus accensetur; & juxta meliorem philosophandi rationem, habitus scientiarum acquisiti, videntur constituendi in ipsis phantasmatis, quæ vel sunt vestigia quædam cerebri impressa, vel consistunt in certa modificatione fibrarum cerebri.

Itaque cum melius fuisset Christo videatur, nunquam hac, de qua agitur, scientia caruisse, quam ea caruisse aliquo tempore, ut eam successu temporis propriis ac naturalibus viribus acquireret; omnino dicendum videtur, Christum scientias illas omnes, quæ acquisitæ dicuntur, à primo instanti conceptionis suæ, vel certè ante nativitatem accepisse, impressis ejus cerebro phantasmatis, in quibus scientiæ illæ consistunt.

Quod si quis objiciat hæc verba Luc. cap. 2. *Jesus proficiebat sapientia, & ætate, & gratia apud Deum & homines*; responderi potest, 1. illa pertinere ad scientiam experimentalem, quam Christus successivè acquisivit, & de qua modò. 2. Responderi potest, id quod dicit ipse S. Thomas art. citato in O. *Duplex, inquit, est profectus scientiæ, unus quidem secundum essentiam, prout scilicet ipse habitus scientiæ augetur; alius autem secundum effectum; puta si aliquis secundum eundem & æqualem scientiæ habitum, primo minora aliis demonstraret, & postea majora & subtiliora. Hoc autem secundo modo manifestum est, quod Christus in scientia & gratia profecit, sicut & in ætate: quia scilicet, secundum augmentum ætatis, opera majora faciebat, quæ scilicet majorem scientiam & gratiam demonstrabant.*

PROPOSITIO IV.

Christus, ut homo, non habuit à primo instanti conceptionis scientiam humanam experimentalem, sed eam successu temporis acquisivit.

Prob. Quia hæc scientia fundatur in experimento sensuum, Sed Christus, ut homo, multa sensibus successu temporis expertus est; nam successu temporis multa vidit, audivit, &c. quæ antea non viderat, non audiverat, &c. Ad quod pertinet illud Heb. c. 5. *Didicit ex iis, quæ passus est, obedientiam*; hoc est, proprio experimento didicit, quam arduum esset exercitium obedientiæ. Ergo, &c.

Præterea, scientia experimentalis est essentialiter cognitio rerum sensibus perceptarum, & quæ perceptarum, hoc est, rerum sensibus antea perceptarum simul & ipsius perceptionis præterita. Ergo consistit essentialiter in speciebus relictis ex perceptione sensuum præterita; adeoque sensuum perceptionem, antea factam, supponit essentialiter. Ergo Christus non potuit eam à primo instanti conceptionis habere, sed ad eam acquirendam Christo opus fuit successu temporis. Christus igitur in ea scientia successivè profecit, ac propterea dictum videtur Luc. cap. 2. *Jesus proficiebat sapientia; & ætate, &c.*

DISPUTATIO IX.

De Voluntate Christi, ut hominis.

ARTICULUS I.

Utrum Christus, ut homo, habuerit actum volendi.

RESPONSIO.

IN Christo, præter actum volendi divinum, fuit etiam actus volendi humanus.

Est de fide, contra Monothelitas, & probatur 1. ex Scriptura. Nam Christus ait Matth. cap. 26. *Pater, si possibile est, transeat à me calix iste: verumtamen, non sicut ego volo, sed sicut tu.* Et Luc. cap. 22. *Non mea voluntas, sed tua fiat.* Et Joan. cap. 5. *Non quero voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me.* Quibus locis Christus duplicem asserit voluntatem, seu actum volendi: unum, quem vocat suum, quia est actus volendi humanus, ipsi proprius, utpote elicitus ab humanitate assumpta, quæ illius, non verò Patris, aut Spiritus sancti, natura est; & alterum, quem vocat actum volendi Patris, quia est actus volendi divinus, communis tribus personis, utpote virtualiter elicitus à natura divina, quæ trium personarum

naturum est natura. Unde actus ille volendi, est actus Patris, quamquam etiam duarum aliarum personarum, nempe Filii, & Spiritus sancti, actus sit.

Prob. 2. ex Patribus, qui ante exortam Monothelitarum haeresim scripserunt, & quorum testimonia longo ordine referuntur in secretario V. Concilii Lateranensis, sub Martino I. pro quibus omnibus hic nobis sufficiat Athanasius in sermone contra Apollinarium, ubi ad hæc verba Christi, Pater, si possibile est &c. sic discurre: *Duas voluntates hic offendit, tam humanam, quod est carnis, quam divinam, quod est deitatis. Humana quidem, propter infirmitatem carnis, recusat passionem; divina autem ejus est promptissima.* Ambrosius serm. 2. ad Gratianum, ubi de Christo ait: *Suscepit ergo voluntatem meam, suscepit tristitiam meam.* Augustinus lib. de gratia novitatem ad Honoratum scripto. *Nec enim, inquit, Christus homo factus, sicut suspicantur Apollinaristæ heretici, aut rationalem animam non habuit, aut sensum, aut voluntatem, sed, &c.* Et Leo Magnus in secundo volumine, ad Leonem Imperatorem directo, ubi hæc habet: *Secundum quidem formam servi non venit facere voluntatem suam, sed ejus qui misit eum, propriam dixit, quam temporaliter accepit de Virgine. Voluntatem autem ejus, qui misit eum, utique hanc offendit, quam sine tempore habuit cum Patre communem.*

Prob. 3. ex Patribus, qui post exortum Monothelismum floruerunt, & pro quibus hic sufficiat Sophronius in epistola synodica, ad Sergium Constantinopolitanum scripta, in qua hæc inter alia scribit de Christo: *Secundum quod Deus quidem est, idem ipse est, (operans) quæ divina sunt; secundum quod homo, idem ipse est, (operans) quæ humana sunt; se ipsum omnibus volens ostendere, quod Deus idem ipse & homo sit.*

S. Maximus Martyr in disputatione cum Pyrrho, ubi Pyrrho sic interroganti: *Quid igitur, qui unam Christi voluntatem esse sentit, videtur tibi à christiana doctrina traduci?* respondet in hunc modum: *Maxime. Quid enim magis impium, quam dicere, eundem unam & eadem voluntate ante incarnationem quidem omnia ex nihilo fecisse, continere, & procurare, ac salubriter dirigere; post incarnationem vero cibum & potationem appetere, loca locis mutare, &c.*

Et S. Damascenus lib. 3. orthodoxæ fidei cap. 13. *Eundem porro, inquit, Deum Dominum nostrum Jesum Christum, & perfectum Deum, & perfectum hominem consistentes eundem & omnia habere, quæ Pater habet ... quin habere etiam eum, ut duabus naturis consentaneum est, duplices naturarum duarum naturales proprietates, hoc est, duas voluntates naturales, divinam nimirum & humanam; duas naturales operationes, divinam & humanam, &c.*

Prob. 4. autoritate Conciliorum, ex quibus, cum multa sint, pauca breviter gratia seligimus, nempe Concilium Lateranense sub Martino I. sic definiens can. 10. *Si quis secundum sanctos Patrem non confiteatur propriæ & secundum veritatem duas unius ejusdemque Christi Dei nostri voluntates, coherentes unitas, divinam & humanam ... condemnatus sit.* Concilium Mediolanense sub Mansueti episcopo, in epistola synodica ad Constantinum Imperatorem scripta, in qua Synodi Patres sic loquuntur: *Duas naturales voluntates, & duas naturales operationes habere, utpote perfectum Deum, & perfectum hominem, unum eundemque ipsum Dominum nostrum Jesum Christum, pietatis nos regula perstruit.*

Concilium Romanum centum viginti quinque Episcoporum, sub Agathone papa, in synodica epistola, directæ ad Constantinum Imperatorem, in quadam Episcopi: *Sicut duas naturas, sive substantias, id est deitatem & humanitatem, inconfuse, indivise, incommutabiliter eum (Christum) habere veraciter confitemur: ita quoque & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes habere, utpote perfectum Deum, & perfectum hominem, unum eundemque ipsum Dominum Jesum Christum, pietatis nos regula instruit: quia hoc nos apostolica atque evangelica traditio, sanctorumque Patrum magisterium, quos sancta apostolica atque catholica Ecclesia, & venerabiles synodi suscipiunt, instituisse monstratur.*

Et Concilium Constantinopolitanum III. generale, actione 18. in definitione fidei sic loquens: *Duas naturales voluntates in eo, & duas naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inseparabiliter, inconfuse, secundum sanctorum Patrum doctrinam adeoque predicamus, & duas naturales voluntates, non contrarias, absque, juxta quod impii asseruerunt heretici, sed sequentem ejus humanam voluntatem, & non resistentem, vel reluctantem, sed potius & subiectam divinæ ejus atque omnipotentis voluntati.*

Prob. denique 5. autoritate Summorum Pontificum, nempe Martini I. in epistola encyclica, ad fideles omnes directæ, in qua sic loquitur: *Pari numero unitis substantialiter ei naturis, ejusdem voluntates & operationes sapere nobis tradiderunt (Patres) hoc est, increatam & creatam, divinam & humanam, & coherentes unitas.* Agathonis in privata sua ad Constantinum Imperatorem epistola, in qua Romanæ Ecclesiæ doctrinam exponens, sic ait: *Duas dicimus eundem Dominum nostrum Jesum Christum, sicut naturas, ita & naturales in se voluntates & operationes habere, divinam scilicet & humanam: divinam quidem voluntatem, & operationem habere ex æterno, cum coessentiali Patre communem; & humanam, temporaliter ex nobis cum nostra natura susceptam.* Hæc est apostolica, atque evangelica traditio, quam tenet spiritalis vestri felicissimi Imperii Mater Apostolica Christi Ecclesia.

Leonis II. in epistola ad Constantinum Imperatorem scripta, in qua acta sextæ Synodi confirmat, & approbat, eamque laudat, quod duas naturales voluntates, duasque naturales operationes Christum habere veraciter prædicaverit. Et Eugenii IV. in decreto, in quo hæc habet: *Duas naturales voluntates, & operationes confitemur, ad salutem humanam convenienter in (Christo) concurrentes.*

RESPONSIO II.

In Christo, præter facultatem volendi divinam, fuit etiam facultas volendi humana.

Est etiam, secundum non paucos, contra Monothelitas: non enim pauci volunt, hosce hereticos non solum actum volendi humanum, sed etiam humanam volendi facultatem, seu potentiam, Christo denegasse, nullamque aliam facultatem volendi, sicut & nullum aliud volendi actum in eo agnovisse, præter actum, & facultatem volendi naturæ divinæ.

Hæc autem responsio, quæ est de fide, sequitur evidenter ex præcedenti, & adhuc probatur breviter: quia Patres unanimi consensu docent, Verbum assumptisse perfectiones omnes naturales humanitatis. Sed humana facultas volendi est humanitatis perfectio naturalis, & quidem magna. Item secundum Patres & Concilia, Verbum assumpsit animam intellectualem & rationalem. Sed anima rationalis est essentialiter volitiva, & appetitiva. Item ex Patribus & Conciliis, integra natura humana est in Christo. Sed humana facultas volendi ad naturæ humanæ integritatem pertinet. Item, juxta Patres & Concilia, Christus est perfectus homo, & nobis per omnia similis absque peccato: sed ad hoc utrumque requiritur, ut sicut nos habemus, ipse quoque habeat facultatem volendi humanam.

Denique Verbum, incarnando se, id totum assumpsit, quod sanandum fuit. Atqui quod in homine lapsio præcipue sanandum fuit, est volendi facultas, cum facultate intelligendi: illa enim utraque facultas peccato primi parentis gravissime vulnerata est; cum ex eo ignorantia in intellectum, & in voluntatem infirmitas profluxerit. Ergo, &c.

Sic argumentantur Patres, inter alios Damascenus lib. 3. orthodoxæ fidei cap. 18. *Quidnam, inquit, ex humanitate ab eo assumpta utilitatis in nos rediit, si ei quod primum vitium contraxit, salus allata non*

non est, nec id actum, ut per divinitatis conjunctionem innovaretur, ac robur contraheret? Neque enim quod non assumptum est, morbo levatum est. Quocirca totum hominem assumpsit, & quod in eo prestantissimum erat, & in morbum incidit, ut toti salutem asserret.

Sic autem discurre S. Doctor pro mente humana seu pro facultate intelligendi: sed quod dicit pro humana intelligendi facultate, manifestè valet pro humana facultate volendi. Nam si ad hoc ut humana mens sanaretur à Verbo, necesse fuit, ut à Verbo assumeretur; similiter ut voluntas à Verbo sanaretur, necesse fuit, ut assumeretur à Verbo: & sicut mens non assumpta, morbo levata non esset, ita & voluntas non assumpta, &c. Quamobrem Damascenus appositè dicit: *Totum hominem assumpsit, ut toti salutem asserret.*

Quæres 1. utrum voluntas humana Christi habuerit actus?

R. affirmativè. Nam 1. habuit actus liberos & necessarios; necessarios quidem, ut amorem beatificum; & liberos, ut acceptionem mortis. 2. Habuit actus virtutum omnium, quæ beatitudinis, & hypostaticæ unionis perfectioni non repugnant: non enim virtutes omnes illas habuit frustra, nec actus illarum proprios exercuisse negari potest. 3. Habuit voluntatem, ut vocant, simplicem, intentionem, electionem, usum, & fruitionem: nam perfectissimè propter finem operata est, amando illum, illum intendendo, media ad illum consequendum idonea eligendo, & electa exequendo, atque illo obtento fruendo. 4. Habuit actus amoris, odii, desiderii, spei, & audaciæ; nam Christus, ut homo, dilexit Deum, & proximum, odio habuit peccatum; desideravit redemptionem nostram; speravit gloriam corporis sui, & nominis sui exaltationem; & generosè aggressus est pericula, ad bonum obtinendum.

5. Habuit affectus iræ, timoris, & tristitiæ, ut jam probatum est. 6. Habuit actus efficaces, per quos virtutum omnium opera exercuit, & divinæ voluntati obsecutus est semper. 7. Habuit etiam actus inefficaces, ut patet ex illo Matth. cap. 26. *Pater, si possibile est, &c.* Hi porro actus, qui in nobis plurimèque necessarij sunt propter motionem appetitus materialis rationis advertentiam prævenientis, & rapientis voluntatem, antequam agere possit liberè, fuerunt omnes & semper in Christo liberrimi, quia nimirum in eo appetitus materialis in officio ita continebatur, ut nec rationem prævenire, aut perturbare, nec voluntatem rapere posset.

Quæres 2. utrum voluntas humana Christi aliquos habuerit actus, contrarios actibus divinæ voluntatis?

R. negativè, cum sexta Synodo generali in definitione fidei verbis supra relatis. Præterea, si voluntas humana Christi actum aliquem habuit actui voluntatis divinæ contrarium, actus ille vel fuit efficax, vel inefficax. Neutrum dici potest. Non primum: nam voluntas humana Christi semper voluit efficaciter, quidquid Deus voluit eam velle, & quatenus voluit, ut manifestè significat Christus ipse, cum ait Joan. cap. 4. *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui misit me, & perficiam opus ejus.* Et cap. 8. *Quæ placita sunt ei, facio semper.*

Non etiam secundum: nam si voluntas humana Christi habuit actum inefficacem, actui voluntatis divinæ contrarium, maximè actum illum vitandi mortem, quem Christus habuit, cum dixit: *Pater, si possibile est, &c.* Atqui actus ille contrarius non fuit actui voluntatis divinæ: nam 1. Deus volebat, ut Christus haberet actum illum; & voluntas humana Christi, ut obtemperaret voluntati divinæ, in actum illum liberè erupit. 2. Actus ille vitandi mortem non repugnabat actui, quo Deus volebat efficaciter, ut Christus moreretur: cum enim nec impediret nec retractaret actum, quo, Christus ut homo mori volebat efficaciter, mortem Christi, quam volebat Deus, nec impediēbat, nec retardabat.

Quæres 3. utrum humana Christi voluntas semper fuerit impleta?

R. 1. Omnis voluntas humana, qua Christus omnino absolute ac efficaciter, & abique omni restrictione voluit aliquid, fuit semper impleta: Christus enim nunquam voluit omnino absolute & efficaciter, nisi ea, quæ perficere potuit, quia nunquam nisi prudentissimè & honestissimè voluit. 2. Non omnis voluntas humana Christi, etiam ea, qua voluit aliquid absolute & efficaciter, sed non omnino, & cum aliqua restrictione, putà quia tantum voluit illud, quantum per vires naturales & humana media perfici poterat, impleta fuit: talis est v.g. voluntas, qua aliquando voluit latere, & tamen latere non potuit.

ARTICULUS II.

Utrum voluntas humana Christi peccare potuerit.

RESPONSIO.

Voluntas humana Christi nequidem de potentia absoluta peccare potuit.

Prob. & primò quidem, quòd Christus, ut homo, nulli peccato obnoxius fuerit, magno consensu docent Patres, pro quibus omnibus hic erunt Dionysius Alexandrinus in epistola adversus Paulum Samosatensem scripta, in qua hæc leguntur: Nisi fuisset Christus idem, qui erat Deus Verbum, non poterat esse alienus à potestate peccandi: nemo enim est, qui peccare non possit, nisi unus Christus, sicut & Pater Christi, & Spiritus sanctus.

Athanasius in lib. de salutari adventu Jesu Christi, ubi Apollinaristis sic objicientibus: *Si omnia assumpsit (Deus Verbum) omnino quoque mentem, cogitandique vim humanam assumpsit: atqui impossibile est, in humanis cogitationibus peccatum non versari: quomodo igitur Christus absque peccato erit?* S. Doctor respondens, hoc inter alia habet: *Si in peccatrice (quantum est ex se) natura, impeccabilitas non apparuisset, quomodo peccatum in carne damnari potuisset, neque carne prævaricationem habente, neque divinitate peccatum sciente.* Quibus verbis Christo, ut homini, impeccabilitatem attribuit, sine qua diaboli opera dissolvere, & homines à peccati servitute liberare nequivisset.

Ambrosius in libro de incarnationis dominicæ sacramento, ubi eandem Apollinaristarum objectionem dissolvens, ait: *Quæro igitur, qua ratione animam putent quidam à Domino Jesu non esse susceptam? An quia metus est, ne sensu Christus laboraret humano? ... Tantum abest, ut Christum (Apollolus) putaverit, lege carnis in peccati vincula fuisse deducendum, ut ipse in actu positus fragilitatis humana, per Christum sibi subveniri posse crediderit ... Qui ergo alios à carnis lubrico vindicabat, nunquid formidare poterat, ne etiam ipse dominatu quodam carnis istius vinceretur? ... Quomodo lubricum poterat timere peccati, qui peccatum remissurus advenerat?*

Augustinus in libro de prædestinatione Sanctorum cap. 15. *Nunquid, inquit, metuendum fuit, ne accedente aetate, homo ille (Christus) libero peccaret arbitrio? An idè in illo non libera voluntas erat, ac non tanto magis erat, quanto magis peccato servire non poterat? Nempe ista omnia (ex quibus est peccandi impotentia) singulariter admiranda, & alia, si qua ejus propria verissimè dici possunt, singulariter in illo accepit humana, hoc est, nostra natura, nullis suis præcedentibus meritis.*

Et Cyrillus Alexandrinus in libro adversus Antropomorphitas cap. 26. ubi ait: *Stolidi verò ac dementes prorsus sunt, qui ipsum etiam Christum nescio quo pacto peccare posse affirmant, eam ob causam, quod in eadem, atque nos, specie fuerit versatus, quodque, forma servi accepta, cum hominibus in terra egerit.* Et libro de recta in Christum fide, Theodosio Imperatore nuncupato, sic loquitur: *Quem admodum caro,*